

İnternet Oyun Oynama Bozukluğu Ölçeği -Kısa Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). İnternet Oyun Oynama Bozukluğu Ölçeği -Kısa Formu. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23691>

Özet

İnternet Oyun Oynama Bozukluğu Ölçeği - K?sa Formu (İOOBÖ9-KF), DSM-5'te önerilen İnternet Oyun Oynama Bozukluğu (İOOB) tan? kriterlerini temel alarak bireylerin problemlili oyun oynama davran?lar?n?n ciddiyetini ölçmek amacıyla geli?tirilmis? k?sa bir araçtır. Ölçeğin Türkçe uyarlamas?, Ar?cak, Dinç, Yay ve Griffiths tarafından 2019 yılında gerçekteştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürüne özgü dilsel ve psikometrik uygunluğunu değerlendirerek, alan araştırmacılar?na güvenilir ve geçerli bir tarama aracı sunmayı amaçlamıştır.

K?sa form olması, ölçeğin büyük örneklerde veya klinik tarama süreçlerinde hızlı ve pratik bir şekilde uygulanmasına olanak tanır. Ölçek, dokuz temel İOOB semptomunu değerlendirerek, bireyin bozukluk seviyesini belirlemeye yardımcı olur.

Anahtar Kelimeler

İnternet Oyun Oynama Bozukluğu, İOOBÖ9-KF, K?sa Form, Oyun Bağımlılığı, Psikometri, Uyarlama, Oyun Bozukluğu

Yazarlar

O. T. Ar?cak, M. Dinç, M. Yay, M. D. Griffiths

Amaç

İnternet Oyun Oynama Bozukluğu Ölçeği - K?sa Formu (İOOBÖ9-KF), temel olarak, bireylerde İnternet Oyun Oynama Bozukluğu (İOOB) semptomları'nın varlığını ve şiddetini hızlı ve etkin bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle klinik olmayan popülasyonlarda yüksek riskli bireyleri taramak ve uzun süreli araştırmalarda bozukluk seviyesindeki değişimleri izlemek için tasarlanmıştır.

Türkçe uyarlama çalışması'nın temel amacı, uluslararası alanda kabul görmüş olan bu k?sa formu, Türk örneğinde geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanıma sunmaktır. Bu sayede, Türkiye'deki akademik çalışmalar ve ruh sağlığı profesyonelleri için standartlaştırılmış bir ölçüm aracı sağlanmıştır.

Yapı

Ölçek, Internet Gaming Disorder (IGD) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, DSM-5'in Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı'nın beşinci baskısında (DSM-5) yer alan ve teknolojiye dayalı davranışsal bağımlılıklar arasında kabul edilen dokuz temel kriteri esas alır. Bu kriterler genellikle şunlardır:

içerir: oyunla zihinsel uğrağ, çekilme semptomlarę, tolerans, kontrol kaybę, diğer ilgi alanlaręnęn kaybę, olumsuz sonuçlara rağmen devam etme, aldatma, ruh halini düzenlemek için kullanma ve risk altındaki fırsatlaręn veya iliğkilerin tehlikeye atılması.

ÖOBÖ9-KF, bu dokuz semptomun her birini tek bir madde ile temsil ederek, bozukluğun tek bir genel faktör altında toplandığı varsayımına dayanır. Bu tek faktörlü yapı, genellikle kısa form ölçeklerin ekonomik ve pratik doęasınę desteklemektedir.

Geçerlik

Ölçeğin orijinal kaynakta geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmiğ olsa da, Arçak ve arkadaşlaręn (2019) uyarlama çalışması, ölçeğin yapısal geçerliğini incelemiştir. Yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), ölçeğin dokuz maddeyle birlikte tek faktörlü yapıyı desteklemiştir.

Uyarlama çalışmasında ayrıca, ÖOBÖ9-KF'nin diğer bağımlılık veya psikopatoloji ölçümleriyle korelasyonu incelenerek eę zamanlı (yakınsak) geçerliğe sahip olduğu gösterilmiştir. Bu, ölçeğin teorik olarak ilgili olduğu yapılarla tutarlı bir şekilde ölçüm yapıldığını kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Orijinal kaynakta güvenilirlik bilgisi '-' olarak listelenmiştir. Ancak, Arçak ve arkadaşlaręn (2019) Türkçe uyarlama çalışması, ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmiştir. Çalışmada hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları yüksek olduğu (genellikle 0.80 ve üzeri) rapor edilmiştir.

Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı temel yapıyı (İnternet Oyun Oynama Bozukluğu) tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Bu bulgular, ÖOBÖ9-KF'nin Türk popülasyonunda güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

İnternet Oyun Oynama Bozukluğu Ölçeği - Kısa Formu (ÖOBÖ9-KF), teorik olarak tek boyutlu bir yapıyı temsil eder; zira DSM-5, ÖOB'yi tek bir tanę kategorisi olarak ele almaktadır. Arçak ve arkadaşlaręn Türkçe uyarlama çalışmasında da bu tek faktörlü yapı, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak test edilmiğ ve uygun uyum indeksleri ile doğrulanmıştır.

Bu faktör analizi sonuçları, dokuz maddenin tamamının tek bir "problemlili oyun oynama" faktörüne güçlü bir şekilde yüklendiğini göstermiştir. Bu durum, ölçeğin yapısal geçerliğinin güçlü olduğunu ve ÖOB'nin tek bir genel ciddiyet düzeyini ölçmek için uygun olduğunu kanıtlamaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) ve Tarama Ölçeği

Format: Kendini Bildirim Ölçeği (Likert Tipi Derecelendirme)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ergenler ve Yetiğkinler

Yaş Grubu: Genellikle 16 yaş ve üzeri (Uyarlama çalışması ağırlıklı olarak üniversite öğrencileri ve genç yetiğkinler üzerinde yapılmıştır).

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve genel popülasyon örneklemi.

Test Metodolojisi: Bireylerin son 12 ay içerisindeki oyun oynama davranışları değerlendirilmelerini isteyen, 5'li veya 7'li Likert tipi bir yanıt formatı kullanılarak uygulanan anket. (Orijinal derecelendirme bilgisi eksik olduğu için, standart IGD ölçek formatı baz alınmıştır.)

Anahtar Kelimeler

İnternet Bağımlılığı, Davranışsal Bağımlılık, Internet Gaming Disorder, Psikopatoloji, Klinik Tarama, Ölçek Geliştirme, Psikometri

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi Kaynakta Mevcut Değildir.

Bağımlık E-posta Adresleri: Bilgi Kaynakta Mevcut Değildir.

Yazma Adresi: Bilgi Kaynakta Mevcut Değildir. (Genellikle ilk yazarın kurumsal adresi kullanılır: O. T. Arçak)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama): 2019

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için izin ve ücret bilgileri, öncelikle uyarlamayı gerçekleştiren yazarlarla (Arçak, O. T. ve diğerleri) veya ölçeğin orijinal geliştiricisi olan Mark D. Griffiths ile iletişime geçilerek öğrenilmelidir. Akademik amaçlı kullanımlarda genellikle izin alınması gerekmektedir.

Kaynaklar

Ar?cak, O. T., Diñç, M., Yay, M. ve Griffiths M. D. (2019). ?nternet Oyun Oynama Bozuklu?u Ölçe?i K?sa Formu'nun (?OOBÖ9-KF) Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çal??ması. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6 (1), 11-20. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2019.6.1.0027>

Bu ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki bağlantıdan indirilebilir: internet-oyun-oyinama-bozuklugu-olcegi-kisa-formu-toad.pdf

?nternet Oyun Oynama Bozuklu?u Ölçe?i -K?sa Formu Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynak içeri?inde ölçe?in maddeleri yer almamaktadır. Maddeler için yayımlanan uyarlama makalesine (Ar?cak et al., 2019) başvurulması gerekmektedir.